

Perskaitykite tekstą ir atlikite užduotis.

Slawomir Mrožek

Drakono tvaikas

1 Sakot, drakonas? Labai baisus? Ak, ryja jūsų mergeles? Ir todėl ryžotės jį nugalabyti? Atsiprašau, negaliu susilaikyti neperspėjęs, kad negyvas drakonas – irgi menka laimė.

2 Jau aš tai gerai žinau, ką sakau, mat esu kaip tik iš tokio krašto, kur irgi buvo apsigyvenęs drakonas, ir galima sakyti, kad tam tikra prasme jisai tebegyvuoja ten iki šiol.

3 Gyveno jis daugybę metų, ir nors ne vienas kėsinosi jį nudėti, nabagas ramiai paseno ir nusibaigė pats. Teisybė, mes jam šiek tiek padėjom šakėmis, bet tik tada, kai išbarstė visus dantis ir tapo nelabai pavojingas. Gyvenimo pabaigoj drakonas jau net nepajėgdavo sukramtyti mergelių savo bedančiais nasrais, paskutinioms netgi pavyko išsikapstyti gyvoms iš jo urvo, tiesa, gerokai apžiaumotoms. Taip jis ir nudvėsė.

4 Patikėkit, džiaugsmo buvo daug. Visi susirinko aikštėje atšvęsti laisvės. Šoko ir dainavo tris dienas, bet trečią dieną pradėjo, kaip čia pasakius, lyg ir...

A, ką čia slėpti, trečią dieną visi užuodė bjaurią smarvę.

Mes nekalti, kad nepalaidojom drakono. Toks jau milžiniškas, kad neįmanoma buvo net duobės iškasti tai dvėselienai. O jeigu ir būtume iškasę – kaip tą stipeną į duobę nutempi? Tai jisai ir puvo lauke. Smarvė kasdien stiprėjo, ir nieko čia negalėjai padaryt – kvėpuoti tai reikia. Baisiausia, kad ta smarvė pradviso viskas – ir žemė, ir maistas, ir rūbai. Viena tik ugnis išliko švari, ko niekaip nepasakytum apie dūmus.

7 Atvežė visą cisterną užsieninių kvėpalų, tačiau pakvėpinta smarvė pasirodė esanti dar bjauresnė negu gryna, be priemaišų, taip sakant. Ir kai kas ėmė ilgėtis tų laikų, kai drakonas buvo gyvas ir sveikas. Tiesa, kvapelis nuo jo sklido ir tuomet, bet tik aplink jo urvą. Dabar gi gaišena užsmardino visas apylinkes.

8 Maža to, dar viena bėda: jau kad priviso tų mergelių – devynios galybės!

Nebėra kas jų veislę mažina, tai ir tupi dabar po kiekvienu krūmu: kur tik spjausi – ten merga. Jeigu dar ramiai, tyliai tupėtų, tai ne – laksto visur su tomis savo rūtelėmis lelijėlėmis, kiekviena tik ir taikosi tau tą rūtelę panosėn pakišti ir dar pageidauja, kad tu ją, mergą, už josios skaistybę šlovintum.

Tik kad tos rūtelės, tos lelijėlės kažkokios nelabai... Irgi su kvapeliu.

10 Ką, jau einat? Nenorit išgirsti, kuo viskas baigėsi? Ką gi, nesistebiu: nors jau seniai pasikeičiau rūbus, nors ir prausiuosi kasdien, bet vis dar dvokiu. Į skūrą įsiėdė, ne kitaip.

O gal ir gerai, kad nenorit sužinoti, kuo viskas baigėsi. Nes aš ir pats dar nežinau.

Šiaurės Atėnai, 2003 m. gegužės 31 d., Nr. 20 (654)

Klausimai ir užduotys

1. Su kokiais šiuolaikins istorijos įvykiais sietinas Slavomiro Mrožeko pasakojimas apie drakoną?

2. Teksto duomenimis pagrįskite arba paneikite, kad šis kūrinys yra alegorinio pobūdžio.

(1 taškas)

(2 taškai)

3. Kokio pobūdžio tradicinius kūrinius primena šis pasakojimas? Nurodykite kelis tokius kūrinius (pavadinimai nebūtini).

(2 taškai)

4. Įvardykite ir sugrupuokite kūrinio veiksmo dalyvaujančius žmones remdamiesi erdvės bei patirties kriterijais.

(3 taškai)

5. Kas paprastai yra tradicinių pasakojimų pagrindinis veikėjas ir kas juo tampa šiame kūrinyje?

(2 taškai)

6. Susiekite pagrindinių veikėjų lyginimo duomenis su šio ir tradicinių pasakojimų veiksmo pasekmėmis.

(2 taškai)

7. 1. Išrašykite iš teksto visus drakono tvaiką reiškiančius sinonimus, laikydamiesi erdvės nuoseklumo principo.

(2 taškai)

7. 2. Apibendrintai nusakykite, ką atskleidžia drakono tvaiko sklidimo erdvėje tendencija.

(2 taškai)

8. 1. Kuo iš esmės skiriasi tradicinių pasakojimų ir šio kūrinio veiksmo laikas pagrindinio įvykio atžvilgiu?

_____ (1 taškas)

8. 2. Koku autoriaus siekiamu tikslu ši skirtumą galima paaiškinti? Atsakykite išsamiai.

(3 taškai)

9. Pacituokite frazę, netiesiogiai nurodančią tinkamą tvaiko panaikinimo priemonę.

(1 taškas)

4 – 8 klausimų taškų suma (16) _____

1 – 8 klausimų taškų suma ($21 \times 2 = 42$) _____

10. Teksto kūrimo užduotis Parašykite samprotavimą, **kaip veiksmingai kovoti su visuomeniniu blogiu**(konkrečią blogio apraišką pasirinkite patys). (Galima remtis kūrinio „Drakono tvaikas“ prasme, bet negalima - siužetu.)

Savo tekstui sugalvokite skaitytojų dėmesį patraukiantį pavadinimą. (20 taškų)

(pavadinimas)

_____ (...)

Teksto pobūdis ir sandara ($2+2+2$) _____

Teksto turinys (🤔) _____

Raštingumas ir raiška ($3+3$) _____

Taškai už teksto kūrimo užduotį ($6 + 8 + 6 = 20$) _____

Iš viso taškų ($21 \times 2 = 42 + 20 = 62$) _____

Galimi atsakymai:

1. Su sovietinės/tarybinės sistemos žlugimu.
2. Nes abstraktūs dalykai reiškiami konkrečiais: tironija, priespauda- drakonas; dorumas, tyrumas, dvasinės vertybės- mergelės, rūtelės; moralinis nuosmūkis, menkadvasiškumas- smarvė.
3. Primena mitus (apie Tėbų Sfinksa, Minotaurą) ir stebuklines pasakas apie slibinus ir drakonus.
4. Veiksme dalyvauja kalbantysis/pasakotojas- atvykėlis iš kitos šalies ir grupė jo klausančių vietinių gyventojų; visi jie turi gyvenimo drakono engiamoje šalyje patirties, bet atvykėlis yra pranašesnis, nes yra patyręs, kaip klostosi žmonių gyvenimas po drakono mirties.
5. Tradiciniuose pasakojimuose visada yra teigiamas pagrindinis veikėjas (herojus), kovojantis su drakonu ir jį nukaunantis, o šiame tokio nėra, todėl pagrindiniu tampa neigiamas – gyvas ir padvėsęs – drakonas.
6. Tradicinių pasakojimų teigiamas herojus drakoną (blogį) nukauna (veikia aktyviai, todėl) ir įsiviešpatauja gėris. Šiame pasakojime blogio viešpatavimo niekas ryžtingai nenutraukia, todėl drakonas, (transformavęsis į tvaiką / vėliau jo tvaikas) skleidžia blogį toliau / ir gyvas, ir

padvėsės .

7.1. „kvapelis”-

drakono urvą; „smarvė“, „užsmardino“ – ore, aplinkoje; „pradviso“ – įsiskverbė į visus aplinkos objektus; „su kvapeliu“ mergelių „rūtelės“ – pakeitė nematerialių dalykų esmę; „dvokiu“, „į skūrą įsiėdė“ – tapo kiekvieno žmogaus vidine savastimi

7.2. Drakono tvaiko sklidimo erdvėje tendencija parodo, kad tironija neigiamai veikia visus ir visa.

8.1. Tradicinėse pasakose veiksmo laikas

apima žmonių gyvenimą drakonui esant gyvam ir jo nukovimą, o šiame kūrinys – žmonių gyvenimą po drakono mirties.

8.2. Tradicinių pasakojimų drakonas išreiškia fizinį blogį, kuriam fiziškai dingus jokių padarinių nelieka; šio pasakojimo autoriaus tikslas drakono įvaizdžiu atskleisti moralinį / dvasinį blogį ir įspėti skaitytojus, kad pastarasis, jei aktyviai nenaikinamas, išlieka ir po fizinės priežasties išnykimo

9. „ Viena tik ugnis išliko švari (...)“